

La dona a la Setmana Santa tarragonina

Presentació

El tema del meu treball és la incorporació de la dona a la Setmana Santa de Tarragona i el seu paper en aquesta tradició. He triat aquest tema perquè des de ben petita participo a la Setmana Santa amb la meva confraria, el Gremi de Marejants. Vaig observar que hi havia moltes dones que participaven en els actes de la Setmana Santa i em va sorgir el dubte de si aquest gran nombre quedava reflectit en una participació important i protagonista en els òrgans de govern, així com en les bandes, els arrencladors, etc., o si es limitava a donar volum a les files. I aquesta és la pregunta que em plantejo, perquè és el que passa a la meva confraria.

La Setmana Santa de Tarragona és una de les festes més importants i amb més ressò de la ciutat. Els seus protagonistes són els Via Crucis, que organitzen les diferents confraries, i la Processó del Sant Enterrament de Divendres Sant. La incorporació de la dona en aquesta processó data l'any 1980.

El objectius plantejats han estat els següents:

–Saber quin ha estat el paper de la dona a la Setmana Santa al llarg dels anys i quines eren les seves tasques.

–Veure quina ha estat la seva evolució, quan hi va començar a participar i de qui-

na manera era present a la Setmana Santa durant els anys en els quals no va tenir l'oportunitat de formar-ne part.

- Comparar la participació d'homes i dones en les confraries i en els diversos grups d'aquestes entitats (junta, portants, banda i arregladors).
- Conèixer l'opinió de la gent de les confraries i en concret de les quatre presidentes que són dones, per així poder estudiar el futur de la Setmana Santa.
- Investigar la importància de la dona dins les juntes de les diferents associacions, gremis i confraries.

Metodologia

Per assolir els objectius proposats s'han emprat dos procediments: les entrevistes i les enquestes. Prèviament, però, s'ha fet una recerca bibliogràfica per obtenir el fonament teòric.

Les entrevistes han estat fetes a persones que exerceixen –o han exercit– un càrrec directiu en les confraries; concretament se n'han fet cinc: la primera al president de l'Agrupació d'Associacions de la Setmana Santa de Tarragona, el senyor Joaquim Julià Panadès, per tal d'obtenir una visió general. Les altres quatre han tingut com a interlocutores a tres de les quatre presidentes: Elvira Ferrando, presidenta de la Germandat del Sant Ecce-Homo; Maria Victòria Arbeloa, de la R. V. Congregació del Descendiment de la Creu; Maria Dolors Nolla Tapias, priora de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, i finalment, l'ex-presidenta de la Secció de Senyores de la Pietat, Pilar Ortiz.

Resultats

Aquestes entrevistes han subministrat la informació bàsica sobre la qual s'ha elaborat aquest treball. Elles han fet possible fer uns gràfics comparatius entre les diferents confraries: un on es compara el nombre d'homes i dones i un altre on es compara el grau de participació per sexes –homes i dones– en cada tasca de la Setmana Santa: en els càrrecs directius, portant els passos, en les bandes de música o de timbals que acompanyen els passos i com a arregladors.

Quant al segon procediment, les enquestes, aquestes s'han fet a gent de totes les franges d'edat, a partir dels setze anys i sense distinció de sexe. Les enquestes ens donen informació sobre el coneixement que la població té envers les confraries i la Setmana Santa.

Conclusions

Les conclusions extretes d'aquest treball de recerca són les següents.

En els inicis de la Setmana Santa no estava permès que la dona sortís a les processons destapada, és a dir, havia de sortir com a penitent. Evidentment tampoc no estava ben vist que la dona formés part d'una junta i tingués veu i vot dins les confraries, d'acord amb la societat d'aquell moment. Tot i això, avui en dia encara hi ha algunes confraries que mostren reticències a l'hora de situar la dona en càrrecs directius i, fins i tot, a l'hora d'integrar-les plenament dins la confraria. Les confraries han desenvolupat una tasca important en la història de les confraries des d'un lloc ocult, supeditades als homes, però fonamental per a elles. Les dones han hagut de demostrar que estaven capacitades per accedir a un càrrec directiu; en canvi, pel que fa als homes es dóna per segur que poden desenvolupar la funció.

L'evolució de la dona no ha estat ràpida, però cada vegada hi ha més dones a les confraries i, tot i que no estan prou representades, formen part d'algunes juntes i presidències. Aquest fet és molt contradictori si ens fixem en els propis actes, ja que tot i haver més homes allistats a les diferents confraries en els actes propis, com ara la processó de Divendres Sant o els diferents Via-Crucis, acostumem a trobar-hi més dones que homes, cada vegada més. A més, aquestes van acompanyades dels seus fills, i això afavoreix la Setmana Santa tarragonina. El nivell de participació d'aquestes per tant, és més alt. Possiblement tot això s'explica perquè la incorporació de la dona a la Setmana Santa és molt més tardana, i fins llavors només figuraven homes a les llistes de confreres.

La Congregació de la Mare de Déu de la Soledat trenca d'alguna manera tots els esquemes ja que està formada únicament per dones i en una gran quantitat, per tant pugem la mitjana. A més a més és la única congregació de l'Estat Espanyol formada exclusivament per dones de la qual tenim coneixement.

Tornant enrere, es pot veure que la Setmana Santa va tenir un període en el qual la participació dels confreres baixà bastant i és, gràcies a la dona i la seva persistència, que avui en dia es manté i seguirà creixent amb els anys. Per tant, es podria dir que les dones han fet ressorgir la Setmana Santa. També cal dir que la ciutadania afavoreix aquest recorregut, ja que hem comprovat que la ciutat està molt implicada en aquesta festivitat.

També s'ha pogut constatar que la dona destaca sobretot en aquells llocs on es necessita una persona responsable i organitzada.

Una altra de les grans conclusions fa referència a les confraries formades únicament per homes o per dones. La majoria d'enquestats estan en contra d'aquesta separació ja que creuen que no és propi del segle en què estem, doncs només els congregants que formen part de la R.V. Congregació de la Puríssima Sang i de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat creuen que ha de continuar aquesta tradició, amb l'excepció de confreres que formen part de confraries dividides en seccions.